

Position Paper ten behoeve van het rondetafelgesprek van de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken van de Tweede Kamer van 25 maart 2026 over de Wet internationale sanctiemaatregelen namens het Dekenberaad

Kernboodschap

Het wetsvoorstel brengt de advocatuur explicieter onder het bereik van (internationale) sanctiemaatregelen en introduceert aanvullende toezichtsinstrumenten. Dat is op zichzelf begrijpelijk, nu ook bepaalde juridische diensten onder sanctieregimes vallen.

Tegelijkertijd signaleren de dekenen geen structurele problemen in de naleving van sancties binnen de advocatuur. Het is daarom de vraag in hoeverre het wetsvoorstel daadwerkelijk leidt tot betere naleving.

De effectiviteit van het wetsvoorstel hangt in belangrijke mate af van de uitwerking in lagere regelgeving en de inrichting van het toezicht. Daarbij zien de dekenen drie centrale aandachtspunten:

1. de positionering van de regelgevende bevoegdheid,
2. de samenloop met Europese regelgeving (AMLR), en
3. de bescherming van de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht.

Belangrijkste veranderingen

Het wetsvoorstel introduceert voor de advocatuur met name:

- de mogelijkheid om **bedrijfsvoeringsregels** te stellen voor te stellen (administratieve organisatie en de interne controle);
- een expliciete rol voor de **dekenen als toezichthouder** onder de Sanctiewet;
- de uitbreiding van de **informatie-uitwisseling**, waaronder toegang tot gegevens van het Centraal Meldpunt Sancties (CMS);
- de **doorgifteplicht** van informatie door toezichthouders aan het CMS en aan registers.

In de huidige praktijk vragen dekenen reeds actief uit of advocaten betrokken zijn bij dienstverlening aan gesanctioneerde personen of entiteiten doen zij onderzoek waar nodig. Het wetsvoorstel voegt met name instrumenten toe maar verandert de toezichtspraktijk niet fundamenteel.

Effect op naleving

Het wetsvoorstel kan bijdragen aan effectiever toezicht, met name als bedrijfsvoeringsregels leiden tot: structurele screening van cliënten en transacties, vastlegging van de uitkomsten daarvan en toetsbaarheid tijdens kantooronderzoeken.

De effectiviteit hiervan staat of valt met de kwaliteit en uitvoerbaarheid van deze regels.

De dekenen hebben in dit verband zorgen over de keuze om de bevoegdheid tot het stellen van bedrijfsvoeringsregels bij het College van Toezicht (CvT) te beleggen. Het CvT is systeemtoezichthouder en heeft geen directe betrokkenheid bij individuele kantoren of dossiers. Deze

voorgesteld keuze sluit niet aan bij de regelstellende systematiek binnen de advocatuur, waarin regels over de inrichting en uitvoering van de praktijk worden vastgesteld binnen de beroepsorganisatie zelf. De benodigde praktijkkennis voor het opstellen van werkbare regels ligt primair bij de dekens (zoals bij Wwft is gedaan).

Informatiepositie

Effectief toezicht is afhankelijk van kwalitatief goede en tijdige informatie-uitwisseling met ketenpartners. Of de informatiepositie van de dekens daadwerkelijk verbetert hangt af van de mate waarin het CMS relevante en bruikbare signalen deelt en de wijze waarop informatie-uitwisseling zich verhoudt tot de geheimhoudingsplicht. Zonder adequate waarborgen kan informatie-uitwisseling juist onder druk komen te staan.

Mogelijke neveneffecten

De dekens wijzen op de volgende risico's:

- Formalistische naleving van de santieregels: nadruk kan komen te liggen op het afvinken van regels ("check-the-box") in plaats van materiële beoordeling van sanctierisico's;
- Capaciteit: toezicht op sancties kan ten koste gaan van toezicht op kwaliteit en kernwaarden van de advocatuur;
- Beperking toegang tot recht: risico op terughoudendheid bij advocaten om gesanctioneerde cliënten bij te staan, terwijl ook zij recht hebben op rechtsbijstand.

Aandachtspunten voor de wetgever

1. Positionering regelgevende bevoegdheid

Beleg de bevoegdheid tot het stellen van bedrijfsvoeringsregels niet bij het CvT maar binnen de advocatuur via het College van Afgevaardigden of bij de dekens als toezichthouders. Dit sluit beter aan bij bestaande structuren en waarborgt uitvoerbare regels.

2. Voorkomen dubbele regimes (AMLR)

Sluit ten aanzien van de diensten waarop de WIS/Sanctiewet van toepassing is aan bij de reikwijdte van de Anti Money Laundering Regulation (AMLR) die per 10 juli 2027 van toepassing wordt. Afwijkingen ten opzichte van de AMLR kan leiden tot parallelle en mogelijk conflicterende regimes voor advocaten.

3. Geheimhoudingsplicht en verschoningsrecht

De voorgestelde informatieverplichtingen richting het CMS staan op gespannen voet met de geheimhoudingsplicht van de deken, het verschoningsrecht en de medewerkingsplicht voor advocaten die volgt uit artikel 45a Advocatenwet. Expliciete waarborgen zijn noodzakelijk om deze kernwaarden te beschermen.

4. Uitvoerbaarheid en proportionaliteit

Houdt bij de verdere uitwerking rekening met de aard van de advocatenpraktijk, het ontbreken van aanwijzingen van structurele non-compliance en de noodzaak om toezicht effectief, maar ook proportioneel te houden.